

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de
Tweede Kamer der Staten Generaal

E-mail: cie.ocw@tweedekamer.nl

cc: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw Dr. M. Bussemaker
Minister van Sociale Zekerheid en Werkgelegenheid, de heer Dr. L.F. Asscher

Bezoekadres
Houttuinlaan 3
3447 GM Woerden

Postadres
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam

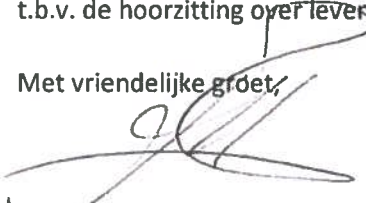
T 088 368 0 368
I fnv.nl

Datum	Uw kenmerk
16 januari 2017	
Ons kenmerk	Telefoonnr.
005/HB/IC/hc	020 58 16 344
Onderwerp	E-mail
Standpunt inzake leven lang leren t.b.v. hoorzitting 23 januari a.s.	Isabel.coenen@fnv.nl

Geachte dames en heren,

Hierbij bieden de FNV en AOb hun standpunt aan over het stimuleren van leven lang leren
t.b.v. de hoorzitting over leven lang leren op 23 januari 2017.

Met vriendelijke groet,

Han Busker
Dagelijks bestuurder FNV

Bijlage: position paper

Position paper FNV en AOb Recht en toegang tot scholing en ontwikkeling voor iedereen

De FNV en AOb¹ vinden scholing en ontwikkeling van essentieel belang om de arbeidsmarktpositie van werkkenden te versterken en hun wend- en weerbaarheid op de arbeidsmarkt te vergroten. Technologische ontwikkelingen hebben grote invloed op de arbeidsmarkt. Functies veranderen, verdwijnen en nieuwe beroepen komen hiervoor in de plaats. Om aan het werk te kunnen blijven, is het voor werknemers noodzakelijk om zich te blijven ontwikkelen.

Daarom maakt de FNV zich sterk voor het recht op toegang tot scholing en ontwikkeling voor alle werknemers, in het bijzonder voor werknemers die nu minder aan scholing deelnemen, zoals flexkrachten en laagopgeleide werknemers. Arbeidsmarkt- en opleidingsfondsen spelen hierbij een belangrijke rol. Uitgangspunt is dat de werknemer meer zeggenschap moet krijgen over eigen scholing en ontwikkeling. Bijvoorbeeld door het kunnen volgen van betaalbare trajecten in het onderwijs, het loonbelastingvrij kunnen sparen voor ontwikkeling en directe toegang tot vouchers of trekkingsrechten. Daarbij hoort ook onafhankelijke ondersteuning en advies.

- **Wat moet de overheid doen**

Het bevorderen van een leven lang leren begint al in het initieel onderwijs. Onderwijs moet betaalbaar en toegankelijk zijn voor iedereen en gelijke kansen bieden. Dat wil zeggen voldoende mogelijkheden voor stapelen en doorstroom bieden. Daarbij zijn loopbaanbegeleiding en -oriëntatie van wezenlijk belang. Ook na de initiële opleiding moet iedereen de kans krijgen zich verder te ontwikkelen. Naast een belangrijke rol voor sociale partners ligt hierbij ook een rol voor de overheid. Deze moet door middel van (fiscale) regelingen de toegang tot scholing voor werkkenden en werkzoekenden verbeteren en door cofinanciering regionale- en sectorale samenwerking faciliteren. Daarnaast is het van belang dat publiek bekostigde opleidingen beter worden toegelust en gefaciliteerd om maatwerk en flexibel onderwijs te kunnen bieden aan volwassenen.

- **Knelpunten**

Huidig kabinetsbeleid schiet te kort

In plaats van fors te investeren, kondigt het kabinet een flinke bezuiniging aan door het afschaffen van de scholingsaftrek. Deze bezuiniging staat haaks op de doelstelling om de bevolking beter op te leiden en in te spelen op de veranderingen op de arbeidsmarkt. Bovendien komt dit bovenop eerdere bezuinigingen, zoals het niet meer financieren van de deeltijdopleiding in de bol en het niet meer bekostigen van tweede studies in het ho. Ook is de subsidie van het kenniscentrum EVC gestopt. Het nieuwe nationale kenniscentrum EVC moet uit private middelen worden betaald en heeft daarmee minder mogelijkheden tot onderzoek, voorlichting en doorontwikkeling. Voorts is er in de afgelopen jaren flink gesneden in de budgetten voor basiseducatie en re-integratie. Hiervan zijn vooral mensen met een kwetsbare positie de dupe. Bovendien zijn veel subsidies, zoals sectormiddelen en vouchers voor werkzoekenden tijdelijk, zodat hier niet op kan worden voortgebouwd. Er is nog een hoop te verbeteren inzake het bieden van maatwerk op basis van EVC's. Verdere ontwikkeling en professionalisering hierin is dan ook van groot belang.

¹ AOb (Algemene Onderwijsbond is een onderdeel van de FNV) en vertegenwoordigt 83.000 werkkenden in het onderwijs.

Knelpunten in wet- en regelgeving

Door belemmeringen in wet- en regelgeving heeft het publiek bekostigd onderwijs weinig mogelijkheden om maatwerk aan volwassenen te kunnen bieden. Bij re-integratie staat niet het optimale ontwikkelen, maar de kortste weg naar werk voorop, terwijl scholing met behoud van uitkering vaak niet mogelijk is. Ook is de kostprijs voor tweede studies in het ho vrijgelaten en daarmee voor veel mensen onbetaalbaar geworden. Dat geldt ook voor het mbo waar de bekostiging voor deeltijd is afgeschaft.

Scholing vanuit werkgevers is eenzijdig en niet gericht op alle werknemers

Werkgevers investeren vooral in functiegerichte scholing en minder in algemene scholing en ontwikkeling. Tevens investeren werkgevers vooral in hoog opgeleide werknemers met een vast contract en veel minder in laagopgeleide werknemers met een flexibel contract.

- **Wat is nodig om scholing en ontwikkeling voor iedereen toegankelijk te maken**

Nationale scholingsregeling

De FNV pleit voor een nationale scholingsregeling, waarmee met behulp van cofinanciering bestaande sectorale- en regionale initiatieven worden versterkt en mensen die werkloos zijn toegerust worden om zich te scholen en ontwikkelen.

- Cofinanciering van O&O-fondsen/A&O-fondsen en scholingscollectieven voor het realiseren van individuele trekkingsrechten en scholingsvouchers voor werknemers t.b.v. algemene scholing en ontwikkeling of scholing naar een andere functie (ook buiten de eigen sector).
- Opleidingsbudgetten/vouchers uit publieke middelen voor werkzoekenden, met werkloosheid bedreigde werknemers en werkzoekenden voor omscholing.
- Periodiek recht op een APK, loopbaanadvies of EVC.
- Vrijstellen van individuele scholingsbudgetten en leerrekeningen van loonbelasting.
- Korting voor mensen die een tweede studie volgen en begrenzing van het instellingscollegegeld.

Extra ruimte en middelen voor het publiek bekostigd onderwijs voor het ontwikkelen van nieuwe vormen van post initieel leren en een onderwijsaanbod voor kwetsbare werknemers

In principe heeft nu iedereen in Nederland het recht op een bekostigde bachelor en master. Om te zorgen dat mensen dit recht ook daadwerkelijk kunnen verzilveren, zou het publiek bekostigd onderwijs beter moeten worden gefaciliteerd om trajecten voor volwassenen te kunnen ontwikkelen. Daarbij zijn meerdere instroommomenten, toegankelijkheid voor 23-plussers en versnelde- en flexibele trajecten belangrijk. Vooral de bbl in het mbo leent zich voor scholing van werkenden, omdat daarbij leren en werken kan worden gecombineerd. Dergelijke duale trajecten zouden ook in het hbo moeten worden ontwikkeld. In het bijzonder in de AD. Deze arbeidsmarktrelevantie AD-trajecten moeten een belangrijk onderdeel worden van de beroepskolom. Daarnaast pleit de FNV voor ruimte en middelen voor het publiek bekostigde mbo om op maat gesneden diploma-gerichte trajecten aan te kunnen bieden aan kwetsbare groepen werkenden op de arbeidsmarkt die geen of een laag diploma (niveau 1 of 2) hebben. Ook pleit de FNV voor ruimere mogelijkheden voor werkzoekenden om met behoud van uitkering een bol-opleiding te kunnen volgen.

De FNV is geen voorstander van vraagfinanciering. Dit leidt tot privatisering van het onderwijs, waarbij minder eisen worden gesteld aan de kwaliteit. Ook leidt het tot verschraling van het aanbod, omdat private opleiders vooral opleidingen zullen aanbieden waar behoefte aan is.

Ontwikkeling en maatwerk voor iedereen heeft alleen kans van slagen als opleidingen en dus docenten de ruimte en de tijd krijgen om hier op verantwoorde en gefaciliteerde wijze goed vorm aan te kunnen geven.

Recht op het leren van basisvaardigheden

Meer dan twee miljoen mensen in Nederland beschikken niet over basisvaardigheden, nodig om zich op de arbeidsmarkt en in de samenleving te kunnen ontwikkelen. Inburgeringscursussen en cursussen basisvaardig-

heden moeten weer een publieke basisvoorziening worden waarop iedereen, die deze vaardigheden onvoldoende beheerst, een beroep kan doen.

Versterk de rol van O&O-fondsen

De FNV is niet voor een nationaal scholingsfonds. Dit lost de knelpunten rond scholing en ontwikkeling niet op. Integendeel, op deze wijze gaat een kostbare sectorale infrastructuur verloren. Liever pleit de FNV voor cofinanciering van O&O-fondsen/A&O-fondsen en scholingscollectieven voor het realiseren van individuele trekkingsrechten en scholingsvouchers voor werknemers t.b.v. algemene ontwikkeling of scholing naar een andere functie. Veel sectoren hebben fondsen die verantwoordelijkheid zijn voor (het stimuleren van) scholing binnen hun bedrijfstak. Deze scholingsfondsen hebben het commitment van brancheorganisaties en vakbonden, beschikken over infrastructuur en hebben expertise ontwikkeld om een leercultuur bij werknemers en werkgevers te stimuleren. Dit wordt in toenemende mate ook verbreed naar duurzame inzetbaarheid en intersectorale scholing. Daarbij gaan O&O-fondsen steeds meer de samenwerking met elkaar aan, ook buiten 'aanpalende' sectoren. Veel fondsen bieden zij-instromers de mogelijkheid aan om zich voor een functie in de sector te scholen. Hoewel niet alle sectoren daarmee worden bediend, vallen volgens het onderzoek van ECBO² nog steeds verreweg de meeste werknemers onder O&O-fondsen. De premie is relatief laag (gemiddeld circa € 100 per werknemer) en daar staat een sectorspecifiek aanbod tegenover. In de bijlage treft u een impressie aan van wat er door O&O-fondsen wordt gerealiseerd.

Faciliteer vouchers, leerrekeningen en trekkingsrecht op een eigen budget

Het voordeel van een individuele leerrekening, gevuld door werkgevers O&O-fondsen, werknemers en de overheid (voor speciale kwetsbare groepen), waarbij loonbelastingvrij kan worden gespaard voor scholing en ontwikkeling, is dat werknemers dit budget kunnen meenemen naar een andere baan. Belangrijke voorwaarde is dat de zeggenschap van deze rekening bij de werknemer ligt en dat deze niet bedoeld is voor functiegerichte scholing. Dat blijft een verantwoordelijkheid van werkgevers. Een risico is dat dit geld niet wordt benut omdat mensen dit budget niet nodig hebben. Een ander nadeel is dat deze regeling vooral zal worden benut door hoogopgeleiden. Uit tal van onderzoeken, zoals het ROA³, blijkt dat laagopgeleiden minder makkelijk sparen en meer baat hebben bij een concreet budget. ROA stelt dat een individueel budget vooral interessant is voor laagopgeleiden mits voldoende robuust en de benodigde ondersteuning. Terwijl de individuele leerrekening vooral door hoogopgeleiden wordt benut. Daarom zou de fiscale regeling ook moeten gelden voor trekkingsrechten en vouchers uit collectieve fondsen en cao-afspraken. Daarmee kunnen sociale partners gericht beleid voeren om in hun bedrijf of sector bepaalde groepen te stimuleren en faciliteren om te gaan scholen.

Recht op onafhankelijk advies en ondersteuning

Lang niet iedereen durft of kan met zijn ontwikkelvragen bij zijn werkgever aan kloppen. Daarom pleit de FNV voor het faciliteren van regionale adviescentra waar iedereen met scholings- en ontwikkelvragen terecht kan. In deze centra werken regionale-, sectorale partijen en vakbonden samen om een regionaal ondersteuningsbeleid vorm te geven. Voorts kunnen vakbonden, vanuit hun positie dicht bij de werknemer, een sterke rol spelen om scholing op de werkvloer te stimuleren door de inzet van leerambassadeurs. De overheid zou door middel van aanjaagsubsidies dergelijke initiatieven moeten faciliteren.

² Meijden, A. van der & Meer, M. van der (2014). *Sectorfondsen voor opleiding en ontwikkeling: van pepemoten naar spekkoek. Vierde meting van de Monitor O&O-fondsen*. 's-Hertogenbosch: Expertisecentrum Beroepsonderwijs

³ Ontwikkelingscheque: uitwerking advies denktank, leren en werken / van Breugel, G.A.A.; de Grip, A.; Dohmen, D. Maastricht: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Faculteit der Economische Wetenschappen, 2011.

Tot slot wil de FNV benadrukken dat met collectieve regelingen, zoals afspraken in cao's en O&O-fondsen, juist mensen die minder opleiding hebben genoten, gericht de kans kan worden geboden zich verder te scholen en te ontwikkelen. Van belang is deze regelingen niet alleen te behouden, maar te versterken. Mooie voorbeelden hiervan treft u aan in de bijlage.

Bijlage: activiteiten O&O-fondsen